

52052207: สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม

คำสำคัญ: วัดพระสี่อิริยาบถ/มณฑปพระสี่อิริยาบถ/การสันนิษฐานรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

ศิริบุญย์ ดิสริยะกุล: การศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมวัดพระสี่อิริยาบถ จังหวัดกำแพงเพชร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.เสนอ นิลเดช และ รศ.สมคิด จิระทัศนกุล. 260 หน้า.

วัดพระสี่อิริยาบถ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ภายในวัดมีอาคารที่มีลักษณะพิเศษ คือ มณฑปพระสี่อิริยาบถ ที่ภายในมีพระพุทธรูปสี่อิริยาบถเป็นประธาน สภาพของอาคารในปัจจุบันอยู่ในสภาพไม่สมบูรณ์ จึงยังไม่มีการศึกษาสถาปัตยกรรมของวัดนี้ วิทยานิพนธ์นี้จึงทำการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมของวัดพระสี่อิริยาบถ เพื่อทำการสันนิษฐานรูปแบบทางสถาปัตยกรรม เพื่อเข้าใจถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของวัดพระสี่อิริยาบถ

จากการศึกษาแบ่งอาคารออกเป็นสองกลุ่ม คือ 1) อาคารในแนวแกนประธาน ได้แก่ วิหารประธาน มณฑปพระสี่อิริยาบถ และเจดีย์ราย 2) อาคารนอกแนวแกนประธาน ได้แก่ พระอุโบสถ ศาลา ที่สรงน้ำและเว็จ

ในกลุ่มอาคารในแนวแกนประธาน สามารถสันนิษฐานรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของมณฑปพระสี่อิริยาบถ ได้ทั้งหมด 6 แบบ โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีหลังคาตรงกลางเป็นจตุรมุข กับกลุ่มมีหลังคาตรงกลางเป็นแบบมณฑป โดยกลุ่มแรกจะมีความเป็นไปได้ทางโครงสร้างมากกว่า แต่อาจจะมีความสวยงามโดดเด่นน้อยกว่ากลุ่มหลัง สำหรับวิหารประธานสามารถสันนิษฐานรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ได้ทั้งหมด 2 แบบ คือ เป็นแบบมีผนังกับเป็นแบบอาคารโถง ส่วนเจดีย์รายเมื่อทำการสันนิษฐานแบบแล้ว มีเจดีย์รายอยู่ 3 แบบคือ เจดีย์แบบมีซุ้ม เจดีย์แบบฐานสี่เหลี่ยม เจดีย์แบบฐานแปดเหลี่ยม สำหรับอาคารนอกแนวแกนประธาน ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ทำการบูรณะซ่อมแซมในภายหลัง จึงสันนิษฐานตามลักษณะกายภาพที่ปรากฏ

บทสรุปถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมของมณฑปพระสี่อิริยาบถ คือ ความสำคัญของการรวมกลุ่มของพระพุทธรูปในหลายอิริยาบถทำให้เกิดความสำคัญแก่งานศิลปกรรมและมีการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเพื่อตอบรับศิลปกรรมนั้นอย่างสอดคล้อง เช่น การออกแบบผังรูปกากบาทและหลังคาแบบมีมุขทั้งสี่ด้าน การสร้างผนังด้านหลังพระพุทธรูปให้โค้งต่อเนื่องกัน

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศิลปากรลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

52052207: MAJOR: HISTORY OF ARCHITECTURE

KEYWORDS: TEMPLE OF THE FOUR POSTURES BUDDHA/MANDAPA OF THE FOUR
POSTURES BUDDHA/ARCHITECTURAL RESTORATION

SIRIPOONYA DISSARIYAKUL: A STUDY ON ARCHITECTURAL HISTORY OF WAT PHRA SI
ARIYABOT (TEMPLE OF THE FOUR POSTURES BUDDHA) KAMPHAENG PHET. THESIS ADVISORS:
ASST.PROF.SANER NILADECH AND ASST.PROF.SOMKID JIRATATSANAKUL. 260 pp.

Wat Phra Si Ariyabot (Temple of The Four Postures Buddha) is important temple in Kamphaeng Phet province. Located in Kamphaeng Phet Historical Park. The temple has a specifically building that called Mandapa Phra Si Ariyabot (Mandapa of the four postures Buddha). Inside the mandapa has the four postures Buddha as president. Condition of the current building is in poor condition resulted there are no studies architecture of this temple. This thesis studied the history of architecture of Wat Phra Si Ariyabot by Architectural Restoration Method for understand the value of the architecture of Wat Phra Si Ariyabot.

The study divided the building into two groups: 1) Building in axial of Mandapa Phra Si Ariyabot as Mandapa, Vihara and pagodas. 2) Building outside the axial of Mandapa Phra Si Ariyabot as Ubosot, Pavillions, Showers and Toilets. Building in axial of Mandapa Phra Si Ariyabot, Mandapa Phra Si Ariyabot can be assumed six models of architectural style that were divided into two groups: The roof with four porches and The Mandapa-style roof. The first group will have the possibility of construction over. But may be beautiful, less prominent than the latter group. For Vihara can be assumed two models is a walled building and no walled building. There are 3 types pagoda is pagoda with arched, square base pagoda, octagonal base pagoda. For buildings outside the axial of Mandapa Phra Si Ariyabot Most buildings repairs later. Assumed by physical appearance.

A summary of the architectural value of Mandapa Phra Si Ariyabot is the importance of integration of the Buddha in various postures, causing importance to the artistic and creative architectural response to art is very consistent as for designing cross plan and the porch roof on all four sides. Creating a curved wall behind the Buddha continuity.

Department of Architecture and Related Arts

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2013

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จรอดปลอดภัยไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ได้รับคำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งรายนามที่ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง มีดังนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช ที่ได้ให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มต้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งเป็นแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์ จนถึงที่สุดของความสำเร็จของวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด จิระทัศนกุล ที่ได้ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ มุมมองและเรื่องราวของอาจารย์ ได้ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่ติดอยู่ในความคิดอันตื้นเขินของผู้เขียน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ สำหรับการเป็นกรรมการในการตรวจวิทยานิพนธ์ และคำแนะนำในศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ประติมา นิมเสมอ สำหรับการเป็นประธานคณะกรรมการในการตรวจวิทยานิพนธ์ คำแนะนำและความอดทนจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ สมชาติ จิงสิริอารักษ์ สำหรับชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษและคำแนะนำแบบชาวโรแมนติก รองศาสตราจารย์ อนุวิทย์ เจริญศุภกุล สำหรับการแนะนำที่ออกรสในการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติมา จตุรวงศ์ สำหรับแนวทางและวิถีปฏิบัติในการทำงานวิชาการ ขอขอบคุณ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร สำหรับข้อมูลแบบบูรณะวัดในเขตอรัญญิก จังหวัดกำแพงเพชร และข้อมูลที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ อาจารย์ ปองพล ยาศรี สำหรับข้อมูลในการทำแบบสถาปัตยกรรม ขอขอบคุณ สุทธิธอร์ ณ ลำพูน สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณ ภารณี อินทร์เล็ก และสิริเดช วัชรานต์ สำหรับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และรูปภาพสำหรับโบราณสถานเมืองกำแพงเพชร

ขอขอบคุณ คุณจินดารัตน์ ณ บัณฑิตวิทยาลัย และพี่เขียด ณ คณะสถาปัตยกรรม ที่ช่วยเหลือเป็นอันมากในการจัดทำรูปเล่ม และดำเนินการทางเทคนิคที่เปี่ยมไปด้วยใจที่อยากจะช่วยให้เรียนจบ ขอขอบคุณ แม่และพ่อ สำหรับความอดทน ความเชื่อ และทุนทรัพย์ที่ไม่รู้ว่าเอาไปใช้ทำอะไรบ้าง

ขอขอบคุณ คนที่อยู่กันมาช่วงนี้ แม้ในวิทยานิพนธ์นี้จะไม่มีการพูดถึงใครก็ตามถึง แต่มั่นก็ถูกกล่าวถึงแล้ว ขอขอบคุณ คุณสติเวน เจอร์ราร์ด สำหรับแรงใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นทุ่มเทและความเป็นลูกพี่ในทุุกวิกฤติการณ์ในระหว่างวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณ ในหลายๆคนที่รู้ว่าต้องขอบคุณในกำลังใจแต่ไม่ได้ถูกเอ่ยชื่อนาม อาจเพราะความหลงลืมไปก็ตาม พวกคุณจะไม่มีความผิดคนเดียวอย่างเดียวยาวแน่นอน